

Megjelenik
minden kedden.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőből (Kovács utca, 16. sz.) intézendők.

Bérmegtelen leveleket nem fogadunk el.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 forint
Fél évre . . . . . 3 „
Negyed évre . . . . . 1 „ 50 kr.

Hirdetések díja:

öt hasábos petit sor . . . . . 5 kr.

NYILTTÉR:

három hasábos petit sor . 15 kr.

KASSA és VIDÉKE

Politikai és vegyestartalmu hetilap.

A szépesi gazdasági egyesület közlönye.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak, általában a lap anyagi részét illető közlemények a kiadó-hivatalhoz (Pannónia Könyvnyomda és kiadó-részvénytársaság) intézendők.

Hirdetményeket elfogad:

Haasenstein és Vogler Budapestben, Bécsben, Berlinben, Münchenben, majnai Frankfurtban, Stuttgartban, Hamburgban és Bernben. **Mosse Rüdolf** Bécsben, Prágában, Münchenben, Hamburgban, Nürnbergben, majnai Frankfurtban, Strassburgban, Berlinben, Zürichben, Borsodlőnán és Nürnbergben. **Lang L.** nemzetközi hirdetési irodája Budapestben. **A délnémet hird. irod.** Stuttgartban. **A Jägerféle könyvkereskedés** Frankfurtban. **Schlotté E.** Brémában. **Fort Jenő** Lipszében.

Akik ürügyet keresnek.

Leírván e szavakat, egész önkénytelenül támadt belsőnkben a gondolat, hogy ime most újból fel lesz a kiváncsiság riasztva s mások is ezen kérdést fogják intézni magukhoz e szavak láttára: „Ugyan kik lehetnek azok, akikre e sorokban a cikkirő céloz?”

Akikben e kérdés támadand, azok nyugodtak lehetnek. Nem őket értjük. Akiket értünk, akik e cikkünkre az anyagot és annak felhasználására az ösztönző alkalmat adták, azok — t. olvasóink biztosak lehetnek — nem fogják önmagukat kérdezni: kikre céloztunk? Azok megfogalmat érteni miniket. Azok — mintegy tükörben — e sorokban saját vonásaikra fogván ismerni, talán dulti-dulti fognak magukban, de egyszersmind közönységet szinlelve hallgatással fogják elhitetni akarni első sorban magukkal, mintha magukat találva nemis éreznék.

Legyen nekik akaratauk szerint. Ha elérhetik, ériék el az önámítás eme kellemetes pontját. Mi feladatunkat megoldottuk a percben, amelyben a portrait-hoz megkívántató e néhány vonást papírra vetettük.

Valóban sajtóságos egy tünemény a társadalmi élet — nagyban épen úgy, mint kicsinyben! A kölcsönösség és viszonosság fogalmai és az azokból származó követelmények alakzatai és nyilvánulásai sehol másutt a változatosság annyira ezerméle szinezetében és megkülönböztető ismertető jelével nem mutatkoznak mint épen a társadalmi élet fejlődésében és módosulásában. Ezen sajátosságát gyönyörűen tükrözteti vissza a francia Florian a „gyermekről és tükörről” irt allegóriájában. Mint emez aszerint szolgáltatja vissza a gyermeki vonásokat, amint azok vidámak, derűltek, vagy haragosak, dacosak, épen úgy a társadalmi lét körei is — ahhoz képest, amint szívünk és tudatunk tiszta, vagy azt valami szemrehányás, valami vád terheli és így aggodalomra, vagy legalább egy kis félszre van nagyok, — úgy ábrázolnak le, mint milyenek valósággal vagyunk. Miért? Határozottan csak azon egy okból, mert a társadalmi körökben mi magunkat mintegy megtestesítve látjuk. Innét a jó előtt, mindenki jönak, a gonosz előtt mindenki gonosznak látszik. Vagyis más szóval: kiki saját szemüvegén nézi a világot.

Mintha mindenki valóban, Bismarck-féle politikus akarna lenni. Mindenki szeretne rendelkezni jó szemmel és súlyos ököllet. Igen! csak-hogy napjainkban sok a kurtaláló és így rossz szemű — míg ellenben másoknál hiányzik az ököl, jobban mondva igen gyakran használt ökölütéseiknél elveszett a súly, mert hiszen mint Goethe mondja Szász Károly fordításában.

„Nos, ez a nagy sajtószabadság,
Mit ér, szólj, mit használ mostanság?
A legnyilvánvalóbb természe:
A közvélemény megvetése.”

De térjünk a dolgra.

Vannak, akik — igen gyakran jobb meggyőződésük ellenére — elfogultságukban, előítéleteikben, mivelhogy mindez törekvéseiknek, célzataik-párt-szemponbeli állásuknak és így érdekeiknek inkább megfelel, szilárdságot szinlelve megmaradnak a keresve-keresik az orvot arra, hogy saját magukat mások gyanasítgatásával szépitessék. Érzik, hogy belsejikkel ellentétes külső eljárásuk másokkal szemközt igazolásra szorul. Önállótlanáguk különben egész meztelenségében jutna a közönység elé és hová lenne az annyira feltett, képzelt tekintély s befolyás?!

Ime az ürügy-keresők!

Megismerhetni őket arról, hogy csak azt tartják jónak, helyesnek, ami az ő révökön fizeti a vámot; az ő eselekvényeik mind, magukban és indokaikban (bát még céljában?) nemesek; — míg ellenben mások egész eljárása, már indokainál fogra is, melyek szerentők majd ultramontanizmus, majd tarkabaráti rokonszeny és parasytaság, kárhözhatóndó,

önző, rossz stb. pedig ha bizonyos asztalokhoz őket meghívják . . . no de ne itéljünk, bár adataink nyomán ez ítélet nem volna épen a-priori-ítélet.

Ha egyes intézmények körül tapasztalható helytelenségek imitt-amott megrovatnak; ha valaki visszaélések ellen eléggé férfias és bátor szót emelni: — az ürügykeresők megismerhetni arról, hogy ők ily esetben egyenesen ráfogják a nyilatkozóra, mikép ő magának az intézménynek, legyen az bár még oly korszerű. nemcsak hogy nem pártolója, de határozott ellensége is. Ha ismét néha sarokba szorítottanak egy ártatlanul odavetett kérdés által, csüdenek-botlanak; határozott nyilatkozatuk nincs; legfellebbez azt mondják, ez vagy azon eljárás sem hideg, sem meleg, az illető, legyen az egyén, vagy lap, szint-vallani nem mer; kerüli a nyilt harcot és orozva támad.

Ez elvire „Ismerd meg magad!” ezek így felelnek:

— — — ! No, a kéne csak még!
Ha megismerném: mindjárt elszaladnék.
A diaf Dartos.

Önálló vánterület-e?

A budapesti tőzsde oly rendszabályra készül, mely nagy elvi jelentőséggel bír a magyar gabnakereskedésre nézve. Arról van szó, hogy az eddigi szokás megtörésével jövőre nemcsak magyarországi termész gabonára, hanem bármily eredetű termékre is történhessék bizonyos feltételek mellett tőzsdei kötés.

„Kesszőlő jele ez az időnek — kiált fel a „N. H.” — Ismét arra int, hogy mindinkább leszorulunk az európai gabnapiacokról, hogy megszámálvák a napok, melyekben mint *pusztán földmívelő nép* még megélhetünk.

Mi lesz aztán?

Egy bizonyos; és pedig az, hogy csak kettő közt van választásunk.

Vagy megmaradunk földmívelő államnak s fentartjuk a közös vánterületet — mert e kettő együtt jár — és hősiesen megadjuk magunkat a kikerülhetetlen elpusztulás végzetének.

Vagy teremtünk magunknak az iparban egy új jövedelmi forrást és felállítjuk az önálló magyar vánterületet — mert amaz nélkül lehetetlen — s a munka és kitartás segítségével virágzóvá s gazdaggá tesszük Magyarországot.

Dacára annak, hogy minden lépten-nyomon érezzük anyagi súlyedésünket, a magyar közönység foghatatlan közönynyel viseltek azon kérdések iránt, melyektől nemcsak anyagi jövőnk, de végelemzésben egész állami létünk is függ, mindennekfelett a vánterület kérdése iránt.

Nem úgy az osztrákok. Mig mi, kiknek védünk kell magunkat, minden lehető elmulasztunk, ők, kik új támadó hadjárata készülnek a mi zsebünk ellen, nagy tevékenységet fejtenek ki. Az osztrák védvámháziak Skene vezetés alatt a mult héten egy izgató bizottságot alakítottak, mely a vámkérdésnek oly megoldására törekszik, mely Magyarországot méginkább zsákmányul vesse Ausztria karjaiba. Fel akarják ugyanis a közös vánterület védvámait emelni az osztrák ipar javára, — vagyis azt akarják, hogy ez még nagyobb mértékben monopoliumot gyakorolhasson a magyar piacokon, mint tette eddig. A mozgalom egyenesen Magyarország ellen van irányozva, melylyel szemben jelszava: nem engedni semmit!

Bár a példa ragadós; bár saját érdekeink megóvása és biztosítása végett nálunk is jogosult volna az eljárás, melynek ily izgató bizottságfélek lehetnének resultatuma: szerény nézetünk mégis az, hogy a kedélyek általános feligzgatása és elkecsériteése mellőztével ott, ahol az ily kérdések megvitatása-támogatásának legalkalmasabb helye van, t. i. ipartársulati, ipar- és kereskedelmi-kamaraik és törvényhatósági közgyűléseken szóba kellene hozni, még pedig mielőbb ezt ügyet; az eszmeesere és tanakodás végeredménye irásba fog-

lalandó, sajtó utján nyilvánossá teendő és a kamarák és törvényhatóságok között kölcsönösen közlendő lenne, hogy így a közvélemény alakulása előkészítettven, az annálnagyobb aplomb-bal érve-nyesülhessen.

Hisz erre a köztörvényhatóságok rendezéséről szölv törvény különben is jogot ad.

Tegyük tehát! Hadd lássa a kormány és az országgyűlés: mi igazán a nemzet és az ország kívánalma, érdeke és jogosult követelménye!

A fővárosi felsőbb állami-leányiskola.

Mint hogy át vagyunk az eszme igazságától hatva, hogy „aki komolyabb teszi a nőt, az javítja a társadalmat” bevaljuk, minket a felsőbb állami-leányiskola annál inkább érdekel, mert hiszen annak kedveért kellett fögmnasiumunk jeles és kiváló tanerőinek egyikétől megválnunk.

Ez új és fontos tanintézet állapotáról a „P. N.” f. hó 26-iki reg. száma ezeket írja: „A felsőbb állami-leányiskola, melyet a kormány az imént felállított, nagy érdékű kísérlet. A sajtó melegen üdvözlé s ismételve ajálá a magyar társadalom figyelmébe. A lapok joggal arrautaltak, hogy aki komolyabb teszi a nőt, az javítja a társadalmat, s erre eszköz: az említett iskola. Aki kissé tüzetesebben szemügyre veszi a társadalmat, az erkölcsi és anyagi bukások okai között vajmi sokszor fogja feltálni a nők felülletes gondolkodásmódját. Aki a társadalom érdekeivel komolyan törődik, az csak örömmel üdvözölheti a kezdeményt, melyben az állam, a férfinem magasb neveltetésére oly sokat költekező állam, a nők magasb neveltetésére is gondját fordítja. Az iskola megnyilt s érdekes kérdések: vajjon mely társadalmi osztályok karolják fel az iskolát? mely osztályokban uraly a legkevésbébb előítélet a nők nyilvános iskoláztatása ellen? A kérdésekre megadhatjuk a választ. A beirt növendékek legtöbbjét a budapesti nagykereskedői osztály szolgáltatja, mely osztály hölgyei különben is kitünő, főm műveltségben szoktak részesülni. E tényben örömmel ismerjük fel a kereskedői osztályok magyarosodásának is jelét s melegen óhajtuk, hogy a magyar földbirtokos osztályok hölgyei is, akiknek köréből ezuttal csak két hölgy jelentkezett, — aminek oka valószínűleg főleg az, hogy a tanoda rögtönözve nyitattott meg s a vidék csak rövid idővel a megnyitás előtt értesülhetett erről, — minélszamosabban keressék föl e tanodát, mely oly kitünő tanerőkkel rendelkezik, hogy a magas női művelődés terén nincs párja az országban.”

Igy a Napló. Ehhez mi csak annyit jegyzünk meg, hogy a felsőbb növnevelés és képzés érdekében magyarosodásunk szempontjából is igen kívánatos, mikép a vidéki városok iparos és kereskedői osztálya is legyen hasznosítandó tudomást és intézet létéről. A földbirtokos osztálya nézve pedig teljesedjék a „P. N.-nak üdvös óhajtása.

A szabadkai takarékpénztár eljárása az iskolai betétekre nézve.

Lapunk az iskolai takarékpénztárak eszméje és ennek megvalósítása iránt a hazánkban érzelgében megindult mozgalom óta folyvást a legmelegebben érdeklődrünk, csak azon feladatnak, melyet erre nézve magunk elé tűztünk, teszünk elölet, midőn ezuttal azon eljárás ismertetésével kedveskedünk t. olvasóinknak, amelyet a takarékpénztár Szabadkán, hol a takarékpénztárak üdörös eszméje — ha nem csalódnak — legelőször talált a megvalósulás termékeny talajára, az iskolai betétek tekintetéből valósággal követ.

Minden tanító és tanítóné tanoncai számára képest bizonyos számú betéti íveket kap, amelyeket két példányban vezet és az egyiket az illető gyermeknek kézbesíti, a másikat pedig magánál tartja. Valahányzszor valamely gyermek tanító- vagy tanítónéjának pénzt kézbesít, az mindenkor a betéti

v. minikét példányának illő rovataiba beirandó és az ily módon összegyűlt összegre a tanító, vagy tanítóné tetszéséhez képest naponként, vagy hetenként a takarékpénztárba egy közös, az illető iskola nevére szóló könyvre beteendő. Az ily betétek a takarékpénztárnál az illető tanító, avagy tanítóné által személyesen, vagy két megbízható tanonc által eszközöltetnek.

Ha valamely gyermeknek betétje már egy forintra rug, akkor az ily összegek a közös betéti könyvből leiratnak és a takarékpénztárnál külön tökécsittetnek; amidőn is az illető tanonc a takarékpénztártól nevére szóló könyvecskét kap és valahányszor iskolai betétje egy forintot kitesz, mindenkor ezen eljárás követendő. Az ily esetben azonban, t. i. ha a gyermeknek forintjai külön könyvben tökécsittetnek, az, a betéti iverkben az illető helyen mindenkor kiűntetendő. A gyermek kezében levő betéti iv. valamint a betéti könyvecske minden eszközlött betét után az illető gyermeknek tanítója, vagy tanítónéja által kiadatik, hogy szülői, vagy az erre hivatottak, az eszközlött betéteket mindenkor ellenőrizhessék.

A takarékpénztár az iskolai betétekről külön előkönyvet és külön számlakönyveket, elkülönítve a többi betétektől, vezet, hogy az ily betéteket havonként, félévénként és évenként külön kimutatassa. Az iskolai betétek hét száztólival kamatoztatnak. Az egyéb, az iskolai betétekre, vonatkozó szabályok, a betéti könyvecskének első és utolsó lapján foglaltatnak.

A betéti iverket s a takaréktári könyvecskéket a takarékpénztár ingyen szolgáltatja.

Javítható a fenti eljárás még akkép, hogy 1-ór, a betéti iverk 1/4 részben állítatnak ki, mi könnyen eszközölhető, ha a külön havi összegezések kihagyatnak s azok helyére a betéti gyermek, a másik oldalra pedig a 12 havi rovat iratik; 2-ór ha a tanító számára könyv adatik, melynek lapjai képezik a betéti iverk másolatait, melyekben mindkét oldal használható.

„Alf. J.”

Az ipartársulatok és az iparosok.

Ha végig tekintünk hazai nevezetesebb városaink során, úgy találjuk, hogy mindenik ipárnak, vagy kereskedelmének köszönheti kisebb-nagyobb jelentőségét. Vannak ugyan történelmi nevezetesség helységeink, de ezeket ma már csupán a kegyelet tisztá ezretével említtjük és történelmi eseményeink egy-egy nevezetes mozzanatával hozzátjuk kapcsolatba. . . . . De említésnél mindenkor eszünkbe jut a költő szava:

Magyar dicőség
Mi valái?
Hulló csillag. . . .

és a kegyeletes megemlékezést leszámítva, már nagyon kevés jelentőséget tulajdonítunk az ipar

és kereskedelménélkül csak a fényes múlt egy-egy foszlányába tüköröző városoknak. A korszerű állami alakulás minden életrevaló várostól és községtől megköveteli, hogy ipara és kereskedelme fejlesztésére bizonyítsa be népe életrevalóságát, jövő fölvilágításának becsülésreindító biztosítékát. És erre, legalkalmasabb eszköz: a társulás.

Hol az iparosok megértik a kor új szózatát, ott sietnek csoportosulni azon zászló alá, melyről az „önsegély” magasztos elvénél jelszavát olvashatjuk le és mely ala csoportosulni minden józanul gondolkodó mesterembernek kötelessége, mert csupán ez alatt láthatja legsajátabb érdekeit megővni. Nem akarunk a külföldi iparos-államok ezen hathatós eszköz által elért nagyszerű vívmányainak részletes ismertetésébe bocsátkozni, mert még kellene döbönnünk azon szegénytelen hátramaradástól, melyet azokkal szemben, hazánk iparosai tanusítanak. De utalnunk mégis kell ezen vívmányokra és tudomására kell juttatni iparosközségünknek, hogy ez az első lépés, mely a boldogság czarnokába vezet. Nem kecsesgöngyölítjük ugyan magunkat azon hiu reménnyel, hogy ha a szomszéd államok példájára mi is a társulásban és erőnk egyesítésében keresünk menedéket az idegen elemek hatalmas versenyé ellen, egyszerre menekedünk minden nehézségtől; de azért viszont bátran állíthatjuk, hogy mihelyt hazánk iparosai egyesült erővel igyekeznek az őket fenyegető bajokat elhárítani, fokozott egész tisztára egyengethetjük haladásunk ösvényét az azon eddig nagymérvben feltorlódtott rögöktől.

De erre mindenekelőtt szükséges, hogy az ipartársulatok céljai és feladatai felől egészen tisztába jöjjünk. Számosan még most is hiszik, hogy az ipartársulatok egyedülli célja az, hogy a tagoktól beszédelt rendes éri járulékokból betegeskedés, vagy elhalálozás esetére a tagok segélyezésének, illetve a végtségesség nekik megadásáék. Ezen és hasonló téves nézetek eredményesték az országszerte észlelt óriási közönyt iparostársulásunk iránt. Nem törtétek sajtó-közönyeink ezen általnok megafólasálva, szakklapjaink pedig még nem szereket maguknak oly tág olvasókört, hogy az általuk hirdettet jóakaró fölvilágosítások az érdekeltektől minden rétegebe elhathattak volna. A céhszerűségék ódon intézményei, elavult szokásai, rozzant alkotmányai és gyakran neveléses jogai pedig még mindig bírnak nagyszámú hűvekkel, kikkel megküzdni a józan és fölvilágosodott iparosok kötelessége volna. Sajnos, hogy sokhelyütt e harc a józan haladás rovására egyenetlen. Már pedig a céhek és ipartársulatok közötti különbség igen röviden fejezhető ki.

A céhek gondoskodtak az iparosok tisztesség eltemetéséről; az ipartársulatoknak gondoskodni kellene azok tisztességék megelhetéséről. És e különbség roppant nagy és efelől minden iparos-

— Ha visszatér, viszontlátja kedveseit; azok nem hervadnak el a bánat miatt, mert szívtelenek és örökéletiek.

— Nem látom én többé szép tündéreimet; 70 éves vagyok s nem reményem, hogy e zaklató bujdosást s égetve emésztő kint soká kiálljam; meg akarok halni, s bűnbocsánattal e szent földben pihenni; mielőtt megindultam, nagy harcot álltam ki; de én is Dobó vagyok s egy órában nagyobb győzelmet vírtam ki, mint Dobó István a törökön, mert legyőztem fukar szenvedélyemet s nagy elhatározástól lelkesítve, Krisztinához siettem.

— Hogyan? Tehát látta volna? tud róla? szöjjon! beszéljen! Oh a nagypenteki gyász oszlani kezd körülöm. Alleluját hallók zengedezni hazámból!

— Eleinte vonakodott elfogadni s velem szóba bocsátkozni, de az öreg Hartványi közbenjárásával bejutottam hozzá; könyvemmel meglágyítottam őt is mint téged; hisz ti oly jók, nemesek, egymáshozillók vagytok mindketten; megbocsátott, kezeit nyújtá, mielőtt tudta volna szárdékomat; ekkor eleádam, hogy én is elítélt, száműzött vagyok; őszintén megíratott s kért, keressem fel férjét; vigasztaljuk egymást s mondjam meg, hogy ő hiven teljesíté anyai kötelességét; a gyermekek testben, lélekben gyönyörűen nevelkednek éa gyarapodnak.

Dicső asszony! áldott legyen a te neved mind örökké! De hogy néz ki?

— Igen sápadtnak és törődöttnek találtam; elpanaszolá, hogy ismét egy nagy, de sikertelen áldozatot hozott; gyermekeivel Prágába utazott, hogy Rudolf császár lábainál keressen kegyelmet és oltalmat; hisz a királyi lába oltár, hol a bünyösök megtisztulnak, az üldözöttek asylumot nyernek, de Balassa Andor fondorlatai meghusították terveit; még csak a kihallgatást is megtagadták tőle; tört testtel és lélekkel tört vissza; azóta a sorvasztó láz rombol erreiben; csak bámulatos lelki erőnye tartja fen; de félek, a jövő ősz virágaival ő is lehull az élet pályáról.

nak már reg tisztában kellett volna lenni. Kassa város iparosainak is föl kellene fogniok a régi korból eradt és a jelen haladó kor által teremtet eme két intézmény közötti különbséget és közös érdekeik megóvása szempontjából általános ipartársulatot kellene alakítaniok. (Folyt. köv.)

A gyermek-nevelésről. *)

„Mi sem lehet istic nőbb a n-velésnél, mert ha az ifj uság helyesen és jól neveltetik, a földi élet utain való zarándoklás boldogsággá válik.” Plátó.

Nagy és fontos feladat vár minden szülőre, midőn az ég gyermekekkel áldja meg.

Hogy azonban ezen terhes kötelességnek tervszerűen és eredményesen megfelelhessen, mindenekelőtt tudnia kell: mi a gyermek? A gyermekben legelső megfigyelés után észreveszszük k az emberi természet őstöneinek szabad játékát. Létezésének első szakától kezdve látjuk benne a jó és rossz hajlamok közötti tusát, melyek később er énynyé, de bűnné is fejlődhetnek. A gyermek tehát ember de hajlamoknál fogva, melyeknek két iránya benne feltalálható; de gyermek azok folytán, amik benne még hiányzanak, mint: az erő, érelem és szabadság. A gyermek önmagától miresem képes s ebben fekszik a varázs, melynélfogva a szenge s gyöngye teremtmény iránt ellenállhatlan érdekekkel s vonzalommal viselődünk, ki gyöngységét érezi és magát egészen mások erejére bizza; hasonlít a folyondárhoz, mely ösztönszerűleg az első támasz köré kúszik, melyet magamellet talál. Szétterjesztett karcskái, lármás jajongásai, midőn aggodalmak között nálunk oltalmat és menedéket keres; kétségbeesése, midőn felébredve magát egyedül képzeli: mindezek oly hatásúak, hogy a gyermeknek különös bájút kölcsönöznek, mert ezek kivonatban a világrendszer bölcsességét mutatják, mely a kicsit a nagyak arányában növeli s a Gondviselésnek közvetlen hitását érezzük, mennyiben a gyermekek reánk bizza s annak gyöngységék erónk és éberségünk alá helyezi. A gyermek mitsem fontol meg. Minden mozdulata közvetlen kifolyása bizonyos önkénytelen gondatlanságnak. Minden tette hű kinyomata természetének s ebben rejlik gyermekkorának újabb kellene.

Azt mondják, hogy az emberi arenek és beszednek szépsége kiválóan abban áll, hogy áltárszó üveghez hasonlítható, melyen át a lélek a lelkek-

*) A multkoriki cikkeink egyikében szöltünk a gyermeknek általános vére fontosságáról. Mennyiben törekvésünket odafordítottuk, hogy közleményeink által hassunk az eszmélkedés s öngondolkodás előidézésére, előmozdítására, lehetetlen volt nem közölnünk ezen tartalmas cikket, mely közzéírta azon követelményeket állítja elének, melyek a nevelés éa annyira fontos viszonyából első sorban a szölk teendőire nézve keletkeznek. Szerk.

— Oh jaj nekem! Meghalni hagyjam őt a bú és pedés miatt, mig én itt köbörlok gondatlanul Aziában? Nem, nem, ha életemet kockázatom is, ha pallossal ütök le fejemet, mégis visszaterék hazámba visszaadni életét, ha lehet, vagy vele meghalni.

— Menj Öcsém! ne félj semmit; birtokodban van egy talizmán, mely téged üldöződ eseleitől meg fog szabadítani.

— Minő talizmán az?

— Tudod, egykor a nagylábu Báthory István, Dózsa György lázadó parasztjai megtámadák; ő aranyakat szört maga után; mig azt felkapdosták, Báthory időt nyert és megmenekült; ily arany esővel káprázttat el üldöződ szemeit és azok sértetlenül hagynak.

— Bátyám gunyolódik, nekem nincsenek többé aranyaim, váraim és uradalmaim; én szegény vagyok mint az égi madarak.

— Te gazdag vagy, királyi kincsek örököse, mert Krisztinának átadtam a sirbolt kulcsát azon felbatalmazással, hogy minden ingó vagyonomat, még életemben örökölheti; te e kincsesel egy fejedelemiséget vehetsz.

— Csak gyermekeim becsületét nem vehetem meg, szölk tompán Bálint.

— A pénz mindenható; uj pert kezdasz; levered elleneidet, vagy megreszgeted s kiegyezkedésre kényszerited s gyermekeid visszanyerik nevéket s rangjokat s nőd becsülete tisztán száll őseid sirjába.

— Ugy áldott legyen az átkozott kincs! köszönet érte Uram-bátyám; én soha sem imádtam az aranyat; de megbecsülöm azt; kegyelemde megbusította szívemet nóm súlyos betegségének hírével; de megvigasztalta az apát, mert kilátásba helyezte, hogy kiküzdheti gyermekeinek törvényes jogait. Dobó Ferenc! folytátd ünneplésen Balassa, — te adósom valál borzasztó számadással, most az ur koporsójánál kiegyenlítetted azt. Isten bocsásson meg nekem, ugy mint én megbocsátok teljes szívemből!

hez hatolhat. A felnőttnél igen gyakran csal az arc és beszéd s nem engednek következtetést vonni a lélekre, mivel szavait már megfontolja és arcának tetszés szerinti kifejezést tud adni. Mind az arc, mind a beszéd eredeti rendeltetéséből kivétlőzve, már nem szolgál az érzelmeik és gondolatok hű tükrö gyanánt s az ember embertársában csak álarcost, vagy csak árnyat lát. De a gyermek nem visel álarcot, vagy ha igen, úgy azt minden pillanatban elejti. Szenvedélyes haragra lobbant, de nem ismeri az állokságot, mely orozva lesi ki az alkalmas pillanatot a biztos csapásra.

Vannak ugyan ellenszenvai, de haragot nem táplál. Nemes- és jótulajdonja is ugyanazon nyíltsággal felelőznek: nem titkolja el vágyát, hogy szeretén, szeretetűt ohajt, sem tularadó örömet, midőn azt látja, kin gyermeki szeretetének egész szenvedélyével csüng, sem keserű aggályait, midőn szeméidből olvasni véli, hogy megszüntél őt szeretni. Hajlandó mindent hienni és semmi elővigyázatra nincs szükségünk, hogy a hazudozás-vagy csalálót megőrjűk, mert ezekről sejtelmén sincsen. — Minden nyomor iránt, melyet fel-fogni képes, őszinte részvételt viseltek, mely, bár kihűl, ha csalatkozását észreveszi, később azonban ez valódi keresztényi szeretetté változik át. A gyermek tettei végre is, bár ő még nem szabad — mindamelllett mit sem vesztenek varázscsükből, mivel azok boldog természetet mutatnak. Hibái pedig épen nem visszatartók, mivel nélkülözök (?) a rozszakaratot s amennyiben betudás alá nem esnek, nem fosztják meg ártatlanságát ennek zomancától. De figyeljünk csak: e gyermek, ki karjaink közé fut és megfontolás nélkül engedti át magát; e gyermek, kinek tükörtisztta lelke fenekig átlátszó; e gyermek, ki midőn hibáz is, a rozsról sejtelmével sem bír meg, — az önzésnek csiráját rejti keblében. Könyei és fellobbanó haragja, midőn akaratát végrehajtani iparkodik, elkeseredése a cirakodásban, vágya mindenből a legjobbat elnyerni, törekvése, hogy másoknak tekintetét és figyelmét magára vonja, fejles visszafelé a leg-egyszerűbb és legtermészetesebb meghagyásainknál, a könnyűség, melylyel még naiv nyíltsága is magát meghazudtolja, midőn hazugsága által bizonyos előnyt, vagy az igazság által roá járulható némi veszélyt gyanit: nem mindmegannyi jelek-e, melyek arra intenek, hogy vigyázók legyünk s kezdjük meg a ferde hajlamok irtását, mert ha figyelmen kívül hagyjuk, idővel azok vétkes szokásokká fajulhatnak?

Nincs anya, ki ezen aggasztó jelenségek gyermekében észre nem venni. Minthogy azonban rendszeren elenyésznek anélkül, hogy csak legesekélyebb nyomot is hagyának hátra, melyből annak megszokható következményeire következtetni lehetne, legkisebb aggodalmat sem táplál e miatt.

Oly feláldozó odaadással, melyet semmi sem

— Köszönöm Bálint; mázsányi teher esik le keblemről; most nyugodtan meghalhatok; teszt nem lesz méltatlan arra, hogy a próféták s apostolok szent földön pihenjen.

XXIV. Esztergom ostroma.

Ezidőben, az 1594. év tavaszán a harc lángja ismét kigyuladt Török- és Magyarország között. Balassának igen nehéz helyzete lett, fogolyképen könnyen letartóztathatták volna, de Szinán bég szabad átmenetelt biztosított részére.

Végre a haza földre lépett — őt évi távolságot után!

Mit érzett e költői kebel, kinek minden szivdobbanása e hálátlan nemzetért vert, mely megtagadta Mátyás fiát s kiűzte kebléből legnagyobb lantosát.

Mintha más nap, más lég, más mező, más bércek volnának, oly gyönyörű édes, zamatos, üde, mosolygó és ruganyos az egész láthatár; minden oly új s mégis oly ismerős.

De az öröm nem volt örömtelen; fájdalom! ő nem úgy jött mint szabad férfi, felemelt fővel, nyílt sisakkal, de mint szökevény rab, ki feltörte börtöne ajtaját, hogy haldokló nejének megadja az utolsó kenetet, az utolsó csókot.

A harc épen jó alkalom; ilyenkor nem kergetnek senkit vissza a határról; eredj a vérmezőre, ott lemoshatod gyalázatodat, vagy életteddel lakolhatz büneidért.

De Bálint most nem akart harcolni, hanem egy szegény beteg asszonyt vigasztalni. Sietve rohant váltott lovakon Hibe felé; most már nem kelle gazdálkodni a pénzzel, mert tudta, hogy királyi kincstár örökölt.

Utközben huszár-csapatokkal találkozott. Beszédbe kellett velök ereszkednie, mert ezek cirkáltak s minden gyanus embert elfogtak.

A huszároktól tudta meg Balassa, hogy Pálfi Miklós, egykori vezére és barátja, itt közel táborozik s pár nap múlva utnak indul, hogy szembe szálljon a törökökkel.

képes gyöngíteni, s melyhez hozzáfoghatót sehol nem találunk, örökös testi szükségletei és a vesztélekek fölött, melyek életét, vagy testi egészségét megátámadhatók. *S ezen firadozásaiért és gondozásaiért azzal kárpótolja magát, hogy gyermekeivel játsszik, épen úgy, mint azt 15 évvel előbb bábjával tevő. S valójában így is van, mennyiben minden, mi a háznál történik, a gyermekekre vonatkozással bír. Pölpiperézi, hogy ez tessék neki: mi több, hogy ő, benne, önmagának tessék. Figyel hangjára s csodálkozását bevallja előtte. Mindenben enged neki s engedékenységét észrevételei általa. Kielegíti szükségleteit, amennyiben a gyöngédségnek sajátoságos nemével, melyet ő odaadásnak tart, magátóló mindent megvon, hogy gyermekeknek vágyait teljesítthesse. S így alkot a kölcsönös viszonyból praecedens eseteket, melyeket a gyermek soha sem felejtend el s melyeknek érvényesítését csakhamar megtanulja s mindenkor fogja is tudni kieroszakolni. Hiába inti az anyákat Fénelon: „Bármily kevéssé legyen is jó a gyermek természeté, mégis hajlékonyvá, türelmessé, szilárdakarattá, élénkké és nyugodttá lehet ezt idomítani: de ha ezt a fejlődés első csirájában tenni elmulasztottuk, hevesek és állhatatlanok lesznek egész életükön át; a szokások fejlődnek; a még gyenge test és lélek, mely még egy tárgy iránt sem mutat hajlandóságot, a rozsl felé fordul; második eredendő bűn fejlődik ki bennök, mely, ha már felszűrődtek, számtalan rendtelenségnek leszen forrásává. — „Mindez — mondja az anya — semmi rozsl következménnyel nem bír.“ És mégis épen ez az, amivel az ugynevezett *elkényeztetett gyermekek* száma szaporítottak. Egészen máskép s félélmek között fogja a valódi és hivatását felfogói-tudó anya gyermekét nevelni. Igen jól tudja ő, hogy a gyermek nem játékszerűt adatott neki s hogy a rozsl, mely az ifju lelkében lappang nem szolgálhat az ő szorakoztatására, de komoly harcra hívja föl, mivelhogy minden halasztás annak nevelésében alkalmul szolgál a rozslnak kifejlődésére és végre mivelhogy ez azon kor, melyben a következő epochák alakulása egészséges szokások megszilárdítása által előkészítendő. (Folyt. köv.) [E.]*

Az országot magyar képzőművészeti társulat

által a „műcsarnok“ javára 1875. május 1-re tervezett és 1875. október 24-én megejtett sorolás kihuzott számainak kimutatása. A számok eljeje a soroz. második a sorjegyszámot mutatja: 32—192. 20—871. 4—343. 3—293. 44—353. 22—923. 51—681. 34—108. 30—677. 43—247. 25—273. 55—840. 19—792. 5—37. 7—551. 31—761. 1—727. 27—605. 56—738. 26—461. 9—913. 13—843. 37—31. 15—636. 46—84. 18—677. 14—29. 60—214. 36—676. 48—975. 21—672. 8—527. 6—562. 10—562. 41—493. 52—701. 12—894. 24—167. 16—136. 57—967. 33—764. 40—570. 39—920. 49—645. 33—710. 28—426. 53—427. 17—666. 2—378. 29—222. 54—300. 59—51. 35—694. 11—226. 45—383. 42—716. 58—259. 47—833. 23—21. 50—261. 32—225. 20—817. 4—217.

Az illem és udvariasság, a régi rokon-sbaráti viszony parancsolta, hogy Pálfit felkeresse táborában.

Pálfi Miklós határtalan örömmel fogadta Balassát; egy harc-edzett hősi sziv s két izmos kar mindig kedves vendége a hadvezérnek.

— Isten hordog! kedves jó Öcsém — szolt megölelve s jobbról-balról összecsofolva — csak hogy megjöttél az Operenciákról; itt nagyobb szükség van rád, mint ott a szent földön bujdosni; majd itt vezeklesz velünk vérrel és vassal.

— Uram-bátyám, kezdő Balassa.

— Tudom, tudom szomorú történeted; eléggé fájlaltam, hogy itthon nem valék; Miklós védszentem mondom, saját kardomat vettem volna, mint Brennus az itélet merlegébe; no de amit a papok elrontottak, helyrehozzak a katonák; fogadom olyan dicső hirnvet szerzek neked és kereszt-fiamnak, hogy üldöződ megpuhskadnak mérgekben.

— Kedves Uram-bátyám, mily lelkesedéssel követném őt a táborba, győzni vagy meghalni, hisz én földönfutó számozott mit sem kockázatok többé; de egy szent köteleesség hív; haldokló nóm fuldokolva vár, hogy utolsó áldását rámadja.

Pálfi szomoruan nézett Bálntira, hisz ő is férj és családapa volt.

— Szegény Bálint! — mondá kezét részvétellel odanyujtva. — ha te Krisztinával akarsz találkozni, erre legközelebbi ut a csatáért.

— Legközelebbi ut a csatáért? a vérmező, a halál országga? nemde így érti kegyelmed? Nagy Isten, tehát nem várt meg, elkötözött, mielőtt utolsó leheletét mint mennyei illatot felszivhattam volna.

— Áldd erte Isten, hogy feloldotta a szenvedés láncolatát; ily mostoha zord életnél sokkal enyhébb és szelidebb a halál.

— Ugy van, úgy; Krisztina érezte ezt utolsó isten-hozzájárásban s nyilvánította, hogy mi csak ott egyesültünk az örökkelenség, a meny tiszta regióiban, hol nincs pénzvágy, vérbűn, rágalom, de

3—693. 44—483. 22—433. 51—402. 34—325. 30—116. 43—832. 25—416. 55—674. 19—143. 6—116. 7—19. 31—180. 1—981. 27—397. 56—996. 25—481. 9—834. 13—337. 37—505. 15—122. 46—590. 18—93. 14—427. 60—622. 36—903. 48—447. 21—323. 8—316. 6—385. 10—439. 41—696. 52—242. 12—336. 21—239. 16—490. 57—872. 33—639. 40—257. 39—812. 49—406. 38—410. 28—703. 53—95. 17—85. 2—623. 29—189. 54—930. 59—841. 35—790. 14—690. 45—321. 42—881. 58—629. 47—893. 23—510. 50—333. 32—49. 20—144. 4—705. 3—773. 44—662. 23—937. 51—258. 34—594. 30—613. 43—571. 25—753. 55—129. 19—789. 5—496. 7—950. 31—875. 1—244. 27—716. 56—390. 26—479. 9—871. 13—503. 37—202. 15—135. 46—355. 18—155. 14—253. 60—74. 36—414. 43—919. 21—225. 8—919. 6—275. 10—585. 41—388. 52—893. 12—289. 24—721. 16—23. 57—993. 33—457. 40—31. 39—356. 49—395. 38—173. 29—572. 53—877. 17—681. 2—527. 29—350. 54—500. 59—475. 35—806. 11—310. 45—903. 42—844. 53—739. 47—730. 23—224. 50—140. 32—585. 20—713. 4—889. 3—26. 44—846. 22—845. 51—703. 34—747. 30—266. 43—816. 25—483. 55—822. 19—904. 5—859. 7—759. 31—196. 1—74. 27—572. 56—716. 26—7. 9—821. 13—133. 37—894. 15—431. 46—308. 18—283. 14—682. 60—993. 36—524. 48—213. 21—299. 8—673. 6—758. 10—306. 41—402. 52—21. 12—101. 24—731. 16—213. 57—919. 33—191. 40—510. 39—151. 49—370. 33—103. 23—510. 53—225. 17—901. 2—376. 29—839. 54—678. 59—152. 35—527. 11—132. 45—116. 42—223. 58—29. 47—540. 23—649. 50—580. 32—583. 20—355. 4—137. 3—436. 44—40. 22—896. 51—177. 34—12. 30—471. 43—95. 25—360. 55—17. 19—487. 5—642. 7—615. 31—669. 1—915. 27—340. 56—198. 26—341. 9—244. 13—286. 37—331. 15—371. 45—504. 18—22. 14—221. 60—575. 36—602. 48—716. 21—758. 8—93. 6—900. 10—522. 41—512. 52—775. 12—975. 24—937. 16—583. 57—379. 33—703. 40—924. 39—610. 49—209. 38—902. 28—240. 53—886. 17—178. 2—32. 29—919. 54—234. 59—7. 35—628. 11—57. 45—534. 42—824. 53—812. 47—686. 23—559. 50—450.

V e g y e s e k .

— *Ö cs. és ap. kir. Felsége* az ezévi magyar-delegatio határozatát f. hó 16-án, Gödöllőn, legkegyelmesebben szentesiteni méltóztatott.

— *A boldogult V. Ferdinand királyért* elrendelt 16 heti országosgyász f. hó 25-ével véget ért.

— *Mi is örömmel* jegyezzük és közöljük, hogy *Deák Ferenc, hazánk nagyfju, egészsége* már annyira javult, hogy — mint a „K. N.“ értesít — f. hó 25-én már elhagyhatta szobáját és sétakocsizást tett Pestről Budára.

— *A Trefort Agoston* minister ur itteni litogatásáról szóló, multkori cikkünket kiegészítjük még azon adattal, hogy ő nemga a helybeli Orsolya-szűzek vezetésére bizott iskolákat is szereztesítette magas látogatásával.

— *Ö nmlga* az ugyanaz alkalommal nála tisztelkedő városi deputátú különösen felírta, hogy a város támogassa őt azon törekvéseben melynek célja: *alkalmatos reáltanodai épület létesítése.* E végre — mint értesülünk — van már 60 000 forintnyi tőke s hogy ez épület valószínűleg a Mészáros- és Sörház-utca sarkán levő ugynevezett „régí sörház“ telken fogja felállítani.

— *A belügyminister* a hazai szövő ipar érdekében körrendeletet intézett valamennyi törvény-

hol az örök jószág, örök szerelem, örök irgalom s örök üdv uralkodik.

Bálint tábori székre dült és keservesen zokogott.

— Sirj Bálint, sirj, — szolt Pálfi meghatottan — a magyar jól neveli könyvének e szemvizét; mert az könnyíti a sziv terhét; ne szégyeld azt, hogy a hős katonának mélyen érző szive van; és te őt méltán megsirathatod, mert oly dicső asszonyt nem találsz többé a földön.

— Es árvaim most szivtelen rokonomaim martalékaul estek!

— Azok felül nyugodt lehetsz; nővéreid: Anna, Mária és férje, a derék vitéz, Pacozth Endre nemesak házokhoz fogadták s anyai szeretettel ápolják a gyermekeket, de uj perit is indítottak a bitorló Andor és fia, Zsigmond ellen.

— Drága jó nővéreim, Isten fizesse vissza a sok jót, mit árvaimért áldoztok.

— Van még egy tekintélyes pártfogód, egykori megyéd, Nógrád, melynek várát oly hősiessen elfoglaltad, de lemondásod után ismét a törökök birtokába került; e megye már többször visszaverte Balassa Andor és Zsigmond csapatait; kiüzte szolgáltaik váraid és uradalmaidból; még Rudolf császár-csarencsával is dacol s a szegény árva jogát utolsó-csepp-vérig oltalmazza.

— Derék jó barátim, bár nyílnék tér és mező, hogy nektek e nagylelkűséget viszonozhatnám!

— Nyílik Öcsém! most vagy soha; sorra vesszük a varakat s egymásdán elharasztoljuk a pogány koma elől; sorakozzál hozzánk: hidd el, fájdalmadat enyhíteni fogja a harc moraja s a csaták véres drámája.

— De így, dandár és zászlóalj nélkül, mint egy hét szivafás nemes, álljak a serögbe?

— Adok én neked kölcsön egy zászlóaljot; majd ha visszanyered vagyonodat, te fogsz nekem kiállítani magad költségen egyet; így, készen vagyunk. Tudsz e még verselni!

— Az volt egyedüli vigaszom a bujdosásomban.

(Folyt. köv.)

hatóságához, utasítva azokat, hogy az alkalmazásban levő mindennemű szakszemélyzet posztó és egyéb ilyenmű cikkkekből álló szükségleteit hazai gyárakból szerezzék be.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter elrendelte, hogy a már beállott 187%-ik tanév-től kezdve a ministerium közvetlen rendelkezése alatt álló valamennyi gymnasium- és reáliskolában az évi nagy szünidő július és aug. hónapokban tartassék és ehhez képest a tanév az 187%-inak kivételével — mely f. évi okt. 1-én nagy kezdetét vette és 1876 évi június hó végéig fog befejezteni — a következő 187% - értől kezdve a tanév sept. 1-én kezdődjék és június hó végéig befejeztessek. Az egyetemre és jogtanodákra nézve a nagy szünidőt illetőleg az eddigi gyakorlat tartatik fen.

— *A helybeli főgymnasiumi „ifjúsági-önképző-kör”* ezévi alakuló ülését f. hó 16-án főt. Benedek Ferenc igazgató ur nyitotta meg. Üdvözölte az önképzés szép eszméjét összegyűlt ifjuságot. Kijelentette miképp ft. Károly Gy. Hugó tanár ur eltávozta folytán az önképző kör vezetésével ft. Bolky Vimos tanár urat bizza meg. Egyuttal a könyvtár részére 5 frtot és két legjobb pályamű-re 4 magyar tallért adományozott. A kör tisztviselőivé megválasztattak: 1-ső alelnökké: Kusza Miklós VIII. oszt.; — 2-ik alelnökké: Madarász Béla VII. oszt. — 1-ső főjegyzővé: Sztáray István gróf VIII. oszt. — 2-ik főjegyzővé: Valdmann Nánán VII. oszt. — 1-ső aljegyzővé: Schambach Gyula VI. oszt. — 2-ik aljegyzővé: Schell Gyula br. V. oszt. — főkönyvtárnokká: Ferderber Vilmos VIII. oszt. — 1-ső alkönyvtárnokká: Vlaszlovics Béla VII. oszt. — 2-ik alkönyvtárnokká: Dergács Sándor VI. oszt. — pénztárnokká: Hamburg Izidor VIII. oszt. — bizottmányi tagokká: Oppitz Károly, Stern Samu VIII. oszt. — Somogyi Ignác, Vályi László VII. oszt. — Orosz Miklós, Rakovszky György VI. oszt. — Scheniczki Bertalan, Rakovszky Endre V. osztálybeli tanulók. A megválasztás befejeztével azonnal több fontos ügy intéztetett el s egyuttal Károly Gy. Hugó tanár urnak, ki tevékenysége által az önképző-kör létét biztosította, jegyzőkönyvileg köszönet szavazattal s ő erről jegyzőkönyvi kivonat alakjában értesítetteti határozattal.

— *Magyar színházunk* játékrendje: nov. 1. Molnár és gyermeke, dráma; 2. Kedélyes ördög és Szerelm a sárokházban, vígjáték; 3. Corcolletto, operette; 4. Fiatal arslán és vén tigris, vígj.; 5. Párbaj, dráma; Petaud király udvara, új operette; 7. Peleskei nótárius, énekes népszimű.

— *A nemzet* újból halottat gyászol. F. hó 25. *Bartal György* hunyt el. A magyar közélet s a politika derék, becsületes, munkás, művelt és tehetséges harcosát veszté el benne. *Az ifjuságnak*, mely most lépett és lép — mond a „N. H.” — a politikai küzdterre, sokat kell élni és tanulni meg belenőhet az elhunyt harcos lábának őrösen haggott nyomába!

Júvó 1876. évi január hó 1-étől kezdve az összes kir. postahivatalok által továbbszállítás végett csak azon postaküldemények fognak elfogadottak, amelyekhez a m. kir. postaigazgatóság által hivatalosan kiállított szállítólevelek vannak mellékelve.

— *A „debreceni kertészegylet”* szülőltatvényei hivatalos szakértői vizsgálat folytán, phylloxera-mentesnek találtattak.

— *A budapesti* térzárósi II. számú iskolaszék a hozzátartozó iskolákba járó, számos szegénysorsu gyermek iskolázatása érdekében, a tél beálltával, gyűjtést eszközöl s egyszersmind azon kérelemmel járul a közönség elé, hogy azt kiki saját körében a körülményekhez képest pártolni s közreműködésével támogatni sziveskedjék. Az adakozásokat elfogadja a teréztemplomterti iskolaszéki ülésteremben a tanodai igazgató, ugy Pichler Nándor iskolaszéki gondnok (váci-körut 34. sz.) és azok egyszersmind hirlapilag nyugtáztatni fognak. — Most egy esztendője itt is történt ezirányban némi tevékenység. Nem volna-e jó folytatni a megkezdett ösvényt, melyen haladva sokakra nézve analízisre alkalmas és áldásosabbá tehetők iskolai törvényeink jó szándékai?! —

— *A német birodalom főpostamestere* köszönetét fejezte ki a magyar kormányknak Nowak nerü német birodalmi postatisztnek, ki a német birodalom postájából pénzt szikkasztott és megszökött és kinek kőrtetését lapunk 35. számában mi is közöltük, Budapesten történt elfogatásáért.

— *Eulenburg gróf*, porosz garda-ulanus ezredbeli százados másféltári várfogságra itéltetett (Vilmos cs. egy évet elengedett neki belőle) azért, mert két tisztársát és ezredesét kihittá, kik közül amazok felszólították, vagy bontsa fel az egyszerű polgári családból származó Schöffer-Voit kisasszonnyal kötött jegyesi viszonyát, vagy mondjon le gardái állásáról; emezt pedig kihittá azért, mert ez a két tisztárs eljárását mint az összes tisztikar nevében történt, helyesnek nyilváníttotta. A gróf ebben

arája iránti sértést látva tette a mindenesetre elbarmarkodott s kétségbevonhatlanul kétes értékű lépést. Amde nem ezokból, hanem határozottan azon körülmény feltüntetése kedréért említjük fel e sajnos esetet, hogy a garda-ulanusoknak még mindig tiltva van nem-nemesi osztályból nőlni. Ki hinné, hogy a civilizatio és felvilágosodás demoaeritikus szabadában ilyes rendszabály érvényvel bírhasson, még pedig a művelt Porsorsországban?

Színi szemle.

Készséggel adnk kifejezést a közönség elismerésének. Lásy zsinagagató csügedetelen buzgalmaért, mely minden lehetőt elkövet, hogy a repertoire változatossága által a csekély számú, de annál buzgóbb műpártolókak minél élvezetesebb esteket szeressen. Némi keserűséggel mondjuk ki e nemes törekvésben, hogy sokat elmulasztunk s még kevésbé teszünk, mi a nemzeti művészetnek nagyobb lendület adhatna. . . .

Részben a közönség iránti tekintete érdemül tudjuk be chevalier Arr-Hee művészarságának vendégzerpülését is, mely tarsaság a bűvészet s eróművészet köréből szinpadunkon is négy eladást tartott. A művész hirnét fenyesen igazolák mutatóványai, melyek bár ekinetben eltempult kedélyű tarsadalmunk igényei nagyon is teljesüszözték, mindazáltal a bűmület és borzadály nemegy kifejezést sajtolták ki a szemelő keléből. Egyes mutatóványai pedig annyira eredetiek s meglepők, hogy kiknek több más, e téren világhíre vergődött művészt volt alkalmas láthatni, csodálkozásoktól töle meg nem vonhatták. A lovag ur ezenfelül igen kedves, szeretetreméltó chinai, ki művészetével európai műveltséget s finom modort is egyest és már megjelenése által rokonszenvet ébreszt magairánt. Reméljük is, hogy közönségünkkel, mely a szinkört mindannyiszor zeufolóság megöltő s mutatóványai által egészen el volt ragadtatva teljesen megvan elégedve s jó emlékekkel távozik körünkől. Lásy ur pedig bánatos szívvel tekint a távozó után, mivelhogy most ismét hét sovány esztendőnek nézhet eléje, míg nem sikerül újra fogni valahol valami bűvészt, ki által a közönséget a szinbáza büvölje. Tarsadalmunk ugy látszik, élvezést minden érteket a művészt szelidebb fűjai méltánylására s csak oly előadások iránt bír fogékonyssággal, hol embertársunk minden pereben veszelében forog; nyakát szegni, lábát törni, vagy rögön ki is költözni az árnyékvilágól. A Shakespearék, Schillerék s Czakók művészeite, mely embri lényünk nemesebb, jobbik felével, szellemi világunkkal foglalkozik; a mely felvilágosít, javít, nemest, lelkesít s felmagasztal; a szellem enémű fenséges nyilatkozataira mi nagyon nem értünk meg eléggé, hogy bennök élvezetét, szorakozást találjunk, vagy túlerünk már s idegrendszerünk annyira eltempult, hogy csak erősebb, kábítóbb, izgató szerek által hozható működésbe. Akár az egyik, akár a másik eset álljon, mindkettő egyaránt szomorú, levérd. De egészen elfelejtők, hogy nem műveltségünk ferde iránya zilált tarsadalmi viszonyaink esetelése feladatunk. hanem a szegény művészt hivatalunk elárlántni, miért nem tanult egész éjszaka át, hogy masnap hibátlannul, egy „és” szöveccel sem hagyva ki, szavajlon és víg kedvvel, derült arccal, lelkesülötöl úgargzó szemekkel jászék — üres ház előtt. A közönség hiába! elkényeztetett gyermek, kinek nem szabad kedvtölését megromlítani, annalkevésbé igazságot szembe mondani. Ellenben a színezet — sájdalom — mindenkiné joga van bírágatni, akár járul valamivel léte fontartásához, akár nem, hivattól s hivatalnakk egyaránt.

E héten tehát csak egy művészi drámát láttunk, és pedig „az embri természet mely ismerője” s a drámai művészt nagy mesterétől. Hamletet láttuk „a gondolat szomorujátékát, a germán melyművészet legnagyobb remekét,” mely a magasabb ambíttiól ihletett művész próbakövet képezi minden nemzetnél. A lejátszás, csodálatos, a küzdő s elbukó embri szellem e tragikusabb alakját, ezuttal Geróffy személyesíté szinpadunkon. Erdekés tanulmány volna azon különböző művészek alakításait összehasonlítani, kiket e szerepben csak szinpadunkon is alkalmazunk volt látni. A szük keret azonban megfoszt az élvezetől s így csak arra fogunk szorítkozni, hogy által, tehetséges sziművésznök alakítása felett általános ítéletet mondjunk s azt nehány észrevétellel kísérjük. Mindenki tudja, hogy Hamlet maga külön, hosszú, megfeszített tanulmány igényel; hogy elszavalásban minden szó, eljásztásában minden mozdulat nyomtatékkal bír; hogy Hamletet és pedig klasszikus, újra-zsedett versmértékben, csak beemlézési hosszan-tartó, fárasztó munka. Ily szerepeknek minden kifogásnélküli eljátszása oly tüncmény, minót a művésztvilág századok folyása alatt is csak keveset mutathat fel. Felsoorolhatók azokát. Néreltünk szerent, minót némely existentiális azegényi felfogásnak végtelen tag mezőt egnekne a jelenen Hamlet egyes helyeire elő lényének felfogására nézve maguk a műbírák nem épen összhangzó nézetben vannak, alakításá megítélésére leghegyesebb mértéknek mutatkozik azon kérdések eldöntése: vajjon a képzetben alkotott alak megjelenítésében hó, következetes marad-e a művész? minő képességet tanúsított az egyénítésben? vajjon bevégzett, minden ízében teljesen kidomborított, plastikai alak-e az, melyet a művész elénk állít? S e szempontból itélve meg Geróffy Hamletjét, — minót a felfogást illetőleg egyes helyekre nézve eltérő nézetben lehetünk — tekintve az összbenyomást, melyet az reánk gyakorolt, mindenesetre figyelemreméltó alakításnak tartjuk azt. A gondolkodó színezőtől — a Geróffyrol, többször elmondtuk ezt — mindig átörtétt, átértézt egészt várunk s aszerent amint a követelménynek megfelel, itéljük meg őt. Hamlet nemcsak nem közönséges tehetséget, helyes műérteket s nagy tanulmányt igényel, de a phisikai organismust is megviseli. Geróffy testi szervezete nem bírta meg Hamletet egészen. Innen az erőbanynatlás feltűnése az idegrázkodató utolsó jelenetekben. Nem akarjuk ezt a helytelen felfogásnak tulajdonítani, mert sámbár nem szenved kétséget, hogy a két első felvonás a lázas, fekvészett szenvedélynek szabad árt enged, míg a többiben, az ónuralom s hideg számítás ül a nyeregre; de ezen általában helyen felfogást nem szabad túlzott mértékben alkalmazni. Az utolsó felvonásokban is vannak mozzanatok, melyekben a pathosnak minden erejével kell kitörnie a mi haszatlannal kerestük azt. Ezt azonban, mint mondók, határozottan a kimerültségnek s távolról sem helytelen felfogásnak vagyunk hajlandók felróni. Ha felgondoljuk, hogy „vannak szívek, melyekben tréfa és komolyság, gonosz és szent, meleg és hideg oly kalandorszerű vegyüléke van, hogy nehéz rólok ítéletet mondani,” nem fog feltűnni álli-

tásunk. Hamletben a legellentétebb eszmék és érzelmek sájtáságos vegyületét találjuk. Innen a dráma második felében lehetnek és vannak jelenetek, melyek a szenvedély hevesebb kitörését érthetővé teszik. Így több pathos igényel-tetik az „egérfogó” jelenetben és az anyjáról vívott tusában. A világhírű monologra nem készítő elő a közönséget, s ez az oka, hogy kezdetben alig ébreszt fel figyelmünket. Pedig ez a hó sorának krisisét s a dráma fordulópontját képezi. A „hic et ubique” nagyobb ünnepegyességel s több titokszertiséggel átjétko ki. De voltak egyes, szerlelett sikerült jelenetek, mint Opheliának zárába-küldése s a kém-barátoknak gyöms elutasítása. Általában pedig szerencsés alakítás volt Hamletje s várakozásunkat nem kis mértékben túlszárnyalá s a közönség kitörő tetszésnyilatkozatokkal jutalmazá a művészt. Geróffy mellett Bódyényét kell kiemel-nünk, ki ezuttal is méltó versenytársa volt Geróffynek s kiról ha azt jegyezzük meg, hogy Opheliát már láttuk tőle — ha nem aszólkunk — és pedig sokkaljobban, szerencsés-sébben alakítva, ezt csak azért tesztük, hogy megmutassuk, minő véleményben vagyunk tehetségéről. Ezeste gyönyörű öltözékben is bódított. A többi szereplők is mind, különösen Gyórfy né, Tóth s Bokor díszesretéltőltag működték közre.

Adatott még e héten a „Huszáresiny”; Egy nő, ki az ablakon kiugrik”; „Galathaea”; „Reggeli előtt”; és „A dajka”. Geróffy né ismét, örökifju kedélyességével s szeretetreméltó pajzánosságával gyújtott. Lenkey Ella hasonlóan nagyon kedves volt, de öltözéke ismét nem felett meg előkelő szerepének. A „Galathaea” még jobban sikerült volt, mint elsőiben. Roth k. a. küssé rekedt volt ugyan, de ez csak szaválásnak, nem énekeknek szolgalt hátrányára. Különösen borsalá minden elismerésre méltó volt s most is ismételtük, hogy ha játékában több feszletenséget és élénkséget fog feltüntetni, ha hibáitól, melyekre figyelmessé tétetik, szabadulni fog törekedni, szép jövőnek nézhet elébe.

Közgazdaság.

A. m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek 24547. szám alatt kelt körendelete valamennyi törvényhatóságához.

Több oldalról hozzáintézet és felvilágosítást kérő felterjesztések folytán a hordóhitelesítés ügyében a következőket tartom szükségesnek e törvényhatóságokkellő közhírrételvé végett közölni.

A méterrendszer behozataláról szóló 1874. évi VIII. t. c. értelmében ha bor, sör és szesz hordókból adatik el, a hordónak hitelesítve és tartalmát az új mérték szerent kitüntető bélyeggel kell ellátva lenni.

Az idézett törv. cikk egy 10, valamint 13-sból következik, hogy a hitelesítési kényszer csak a közforgalomban használt mértékekre és mérőeszközökre terjed ki.

A közönségnek megnyugtására tehát minél-általánosabb tudomásra hozandó, hogy csak azon hordók, kell, hogy hitelesítve legyenek, melyek tartalmokkal együtt a forgalom, az adás-vevési ügyletek tárgyát képezik.

A magánhasználatra szánt hordók ennél fogva a hitelesítési kényszerből teljesen kizárva.

Az erőszben már több-izben kiadott rendeletem kapcsán ezuttal is figyelmetnem kell a törvényhatóságok, igyekezzék odahatni, hogy területen, a forgalom szükségletének megfelelő számú hordóhitelesítő-hivatal állitassék fel.

Meghagynom egyuttal, hogy kellően közhírré teendő, miként a hitelesítés nemcsak a hordóhitelesítő-hivataloknál eszközölhető, hanem hogy a fenálló szabályok értelmében a hordóhitelesítő hivatalos helyiségein kívül is teljesítheti feladatát, mely esetben részéről m. é. 15448. sz. körendeletem értelmében egy félnapra legfelébb 2 frt, egy egész napra pedig legfelébb 4 frt számítható fel napidij gyanánt. — Nem multhatlanul szükséges tehát, hogy a hordóhitelesítés a hivatalos helyiségben eszközöltessek, hanem a törvényhatóság által törvényesen megszabott hitelesítési díjak lefizetése mellett a hitelesítő, a hordótulajdonosok magán-helyiségeiben is köteles eszközölni a hitelesítést.

Intézkedjék a törvényhatóság lehetőleg gondosan, miként a hordóhitelesítés ügye a törvény rendelkezésének megfelelően eszközöltetvén, az új mértékrendszerre való átmenetnél minélkevésbé megzárkódattással legyen egybekapcsolva.

Budapesten, 1875. évi október hó 19-én.

Baró Simonyi Lajos, s. k.

Szerkesztői mondanivalók.

— T. G. M. urnak Szegeden és a „Szentesi lapok” t. szerkesztőjének. Szives elnevezésüket kerjük és reméljük. A fontos ügynek — azt hisszük — ezáltal részünkről is hasznos szolgálatot teszünk.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Klekner Alajos.

906. szám t. e.

110 1-3

Pályázat

a sepsői kir. járásbírósnáknál megürült és 500 frt évi fizetéssel és 100 frt lakbér illetékel javadalmazott irnoki állomásra.

Felhivatnak a pályázni-kívánók, miszerint életkoruk igazolásán felül kellő bizonyítványokkal felszerelendő s sajátkezüleg irandó bélyeges kérvényeiket a kassai kir. tszék elnökségéhez f. évi november hó 28-ig adják be.

Kelt Kassán, 1875. évi október hó 27-én.

Teleky Péter, kir. törvényszéki elnök.